

158. löggjafarþing 2026–2027.

Þingskjal x — x. mál.

Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um breytingu á lögum um framhaldsskóla, nr. 92/2008 (skipulag náms og námslok)

Frá mennta- og barnamálaráðherra.

1. gr.

Á eftir 1. mgr. 16. gr. laganna kemur ný málsgrein, svohljóðandi:

Framhaldsskólapróf miðar m.a. að því markmiði að undirbúa nemendur undir þátttöku í atvinnulífi eða áframhaldandi nám á framhaldsskólastigi, svo sem með hagnýtu og starfstengdu námi sem skipulagt er í samstarfi við atvinnulíf og tekur mið af styrkleikum nemenda.

2. gr.

Á eftir 23. gr. laganna kemur ný grein, 23. gr. a, ásamt fyrirsögn, svohljóðandi:

Fjarnám.

Nám á framhaldsskólastigi skal að meginreglu skipulagt og stundað sem staðnám. Framhaldsskólum er þó heimilt að bjóða nám sem fer að hluta eða öllu leyti fram í fjarnámi, að því marki sem slíkt fyrirkomulag samræmist eðli, markmiðum og hæfniviðmiðum námsins.

Fjarnám skal fara fram samkvæmt aðalnámskrá framhaldsskóla, skólanámskrá og námsbrautarlýsingu skv. 1. mgr. 23. gr.

Ráðherra er heimilt að mæla nánar fyrir um fjarnám í reglugerð.

3. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 32. gr. laganna:

1. Í stað tilvísunarinnar „4. mgr.“ í 1. málsl. 2. mgr. kemur: 5. mgr.
2. Á eftir 3. mgr. kemur ný málsgrein, svohljóðandi:

Nemandi getur á hverjum tíma aðeins verið innritaður á námsbraut í einum framhaldsskóla. Óski innritaður nemandi eftir því að stunda hluta náms síns, þ.m.t. einstaka námsáfanga, við annan framhaldsskóla er það háð samþykki þess skóla sem nemandinn er innritaður í.

4. gr.

Á eftir 2. málsl. 1. mgr. 33. gr. laganna kemur nýr málslíður, svohljóðandi: Jafnframt eiga nemendur rétt á að nám og kennsla uppfylli þær gæðakröfur sem leiða af lögum þessum, reglum settum samkvæmt þeim og aðalnámskrá, óháð námsfyrirkomulagi.

5. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 34. gr. laganna:

1. 3. mgr. orðast svo:

Framhaldsskólum er heimilt að bjóða einstaklingsmiðaðar námsbrautir fyrir fatlaða nemendur sem þurfa heildstæða aðlögun námsumhverfis og sérhæfðan stuðning í námi. Námið skal skipulagt með það að markmiði að nemendur stundi nám við hlið annarra eftir því sem kostur er.

2. Á eftir orðinu „framhaldsskólum“ í 1. málsl. 6. mgr. kemur: „þ.m.t. um námsbrautir fyrir nemendur með fötlun.

6. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Frumvarp þetta er samið í mennta- og barnamálaráðuneytinu og fjallar um breytingar á lögum um framhaldsskóla, nr. 92/2008. Frumvarpið felur í sér breytingar sem miða að því að bregðast við þróun framhaldsskólastigsins og breyttum aðstæðum, meðal annars breyttri samsetningu og þörfum nemendahópsins, tækniþróun og auknu vægi fjarnáms. Jafnframt er lagt til að ákvæði gildandi laga verði færð betur til samræmis við framkvæmd.

Frumvarpið felur í sér þrenns konar breytingar sem varða námslok á framhaldsskólastigi, fjarnám og námsbrautir fyrir fatlaða nemendur. Sameiginlegt markmið breytinganna er að stuðla að fjölbreyttara og sveigjanlegra námsframboði, skýrari umgjörð náms og auknu aðgengi nemenda að námi við hæfi.

2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Hlutverk framhaldsskóla er að stuðla að alhliða þroska nemenda og virkri þátttöku þeirra í lýðræðisþjóðfélagi með því að bjóða hverjum nemanda nám við hæfi. Meðal hlutverka framhaldsskóla er einnig að búa nemendur undir þátttöku í atvinnulífinu. Lög um framhaldsskóla, nr. 92/2008, og aðalnámskrá framhaldsskóla veita skólum almennt mikið svigrúm til að skipuleggja skólastarf, þróa námsframboð og koma til móts við fjölbreyttar þarfir nemenda. Frá gildistöku laganna hefur framhaldsskólastigið tekið töluverðum breytingum. Nemendahópurinn er nú fjölbreyttari, nýjar og breyttar þarfir hafa komið fram og tæknileg þróun hefur haft áhrif á skipulag og framkvæmd náms. Jafnframt hefur framkvæmd einstakra ákvæða þróast með öðrum hætti en orðalag þeirra gefur til kynna. Tilefni frumvarpsins er að bregðast við þessari þróun, stuðla að því að fleiri nemendur eigi kost á námi við hæfi og tryggja skýrari lagaumgjörð um námsframboð og framkvæmd náms á framhaldsskólastigi.

Í dag innritast nær öll börn sem ljúka grunnskóla í framhaldsskóla. Þessi mikla skólasókn endurspeglar lögbundinn rétt nemenda til náms til 18 ára aldurs, en hefur jafnframt í för með sér að framhaldsskólinn tekur á móti afar fjölbreyttum hópi nemenda með ólíkar forsendur til náms og ólíkar stuðningsþarfir.

Sú stefna að tryggja öllum nemendum nám við hæfi hefur lengi verið leiðarljós í stefnumótun framhaldsskólastigsins. Í skýrslu starfshóps menntamálaráðuneytisins frá árinu 2007 var dregin fram mikilvæg greining á stöðu nemenda sem þurftu hagnýtara námsframboð og aukinn stuðning í framhaldsskóla. Í skýrslunni var meðal annars lögð áhersla á að skapa sveigjanlegri og starfsmiðaðri námsleiðir. Sú stefnumörkun lá meðal annars til grundvallar því

að framhaldsskólapróf var lögfest sem ný námslok með lögum um framhaldsskóla, nr. 92/2008, en í framkvæmd hefur framhaldsskólaprófið ekki nýst sem skyldi. Þá er þróun námsframboðs í framhaldsskólum meðal aðgerða í annarri aðgerðaráætlun menntastefnu 2030. Þar er meðal annars lögð áhersla á að framhaldsskólar bjóði nám við hæfi fyrir fjölbreyttan hóp nemenda með ólíkar þarfir, meðal annars til að auka árangur og sporna við brotthvarfi. Í aðgerðaáætluninni er sérstaklega gert ráð fyrir að þróaðar verði námsleiðir í framhaldsskóla, í samvinnu við atvinnulífið, fyrir nemendur á fræðsluskyldualdri sem eru ekki í virkni og hafa ekki náð hæfniviðmiðum við lok grunnskóla.

Markmið frumvarpsins er meðal annars að styðja við þróun slíkra námsleiða. Ekki er um að ræða nýja tegund námsloka heldur nánari útfærslu framhaldsskólaprófsins með áherslu á starfsmiðaða námsleið sem tekur mið af forsendum, styrkleikum og áhugasviði nemanda. Stefnt er að því að styrkja stöðu framhaldsskólaprófs í menntakerfinu og gera það að virku og raunhæfu námsúrræði. Talið er nauðsynlegt að skýra grundvöll starfsmiðaðrar útfærslu framhaldsskólaprófs í lögum en veita skólum jafnframt svigrúm til að útfæra námið með hliðsjón af þörfum nemenda og aðstæðum á hverjum stað.

Í nánú samhengi við framangreint þarf að líta til stöðu námsbrauta fyrir fatlaða nemendur. Þær eru mikilvægur hluti af námsframboði framhaldsskólanna og eru starfræktar við flesta framhaldsskóla landsins. Aðsókn að námi á námsbrautunum fyrir fatlaða nemendur hefur jafnframt aukist á undanförunum árum, sem undirstrikar mikilvægi þeirra og þörf fyrir skýra umgjörð. Fjölgun nemenda sem stunda nám á námsbrautum fyrir fatlaða nemendur kann að skýrast að einhverju leyti af því að önnur námslok og námsúrræði á framhaldsskólastigi hafa ekki komið nægilega til móts við fjölbreyttar þarfir nemenda sem þurfa verulegan stuðning í námi. Tilefni er til að færa lagaumgjörð þeirra betur til samræmis við framkvæmd með því að kveða á um almenna heimild skóla til að skipuleggja nám á einstaklingsmiðuðum námsbrautum. Með því er leitast við að tryggja að fötludum nemendum sé veitt viðeigandi aðlögun í samræmi við þarfir hvers og eins.

Loks hefur fjarnám verið um langt skeið nýtt sem fyrirkomulag við skipulag náms og kennslu í framhaldsskólum og hefur þróast hratt á undanförunum árum. Heimsfaraldur COVID-19 hraðaði þeirri þróun enn frekar. Þróunin hefur þó að verulegu leyti átt sér stað án þess að í lögum sé sérstaklega fjallað um stöðu og framkvæmd fjarnáms. Fjarnám getur aukið sveigjanleika, bætt aðgengi og skapað nemendum fjölbreyttari möguleika til náms. Eðli málsins samkvæmt hentar slíkt námsfyrirkomulag þó ekki öllum námsþáttum eða öllum nemendum með sama hætti. Jafnframt gegnir staðnám mikilvægu hlutverki fyrir velferð barna og ungmenna, enda er skólasamfélagið mikilvægur vettvangur fyrir alhliða þroska barna, félagsleg samskipti og mótun sjálfsmyndar. Þá hefur skort heildstæða yfirsýn yfir nemendur sem stunda nám í fjarnámi. Tilefni lagasetningarinnar er því að bregðast við þessum áskorunum með því að skýra umgjörð fjarnáms, einkum með það að markmiði að tryggja gæði kennslu, styðja velferð nemenda og tryggja nauðsynlega yfirsýn yfir nám innritaðra nemenda.

Við undirbúning frumvarpsins var tekið til skoðunar hvort markmiðum breytinganna yrði náð innan ramma gildandi laga, svo sem með breytingum á aðalnámskrá eða setningu reglugerða. Þótt slíkar leiðir geti stutt við framkvæmd er ekki talið að þær dugi einar og sér til að tryggja nægilega skýra umgjörð þeirra atriða sem frumvarpið tekur til. Óbreytt lagaumgjörð er síður til þess fallin að styðja við fjölbreytt og sveigjanlegt námsframboð, skýrari umgjörð náms og aðgengi nemenda að námi við hæfi. Talið er nauðsynlegt að mæla fyrir um meginatriði breytinganna í lögum en útfæra einstök atriði nánar í reglugerð, aðalnámskrá eða námsbrautarlýsingum framhaldsskóla, eftir því sem við á.

3. Meginefni frumvarpsins.

3.1. Framhaldsskólapróf með starfsmiðaðri áherslu.

Með frumvarpinu er lagt til að skerpt verði á inntaki og markmiði framhaldsskólaprófs, þannig að skýrt verði kveðið á um að prófið miði að undirbúningi fyrir atvinnulíf eða áframhaldandi nám á framhaldsskólastigi, svo sem með hagnýtu og starfstengdu námi í samstarfi við atvinnulíf.

Starfsmiðaðri útfærslu framhaldsskólaprófs er ætlað að auka virkni nemenda og styrkja tengsl náms við atvinnulíf. Áhersla er lögð á grunnfærni, áhugahvöt nemenda, styrkleika þeirra og undirbúning fyrir virka þátttöku í atvinnulífi og samfélagi eða fyrir áframhaldandi nám á framhaldsskólastigi. Breytingunni er ætlað að koma betur til móts við þarfir nemenda á fræðsluskylduatriði sem eiga erfiðara með að fóta sig innan hefðbundins námsframboðs skólanna. Einkum er um að ræða hóp nemenda sem stendur utan virkni eða hefur ekki náð öllum hæfniviðmiðum við lok grunnskóla og nemendur sem þurfa aukinn stuðning eða aðra námstillögðun til að geta tekið virkan þátt í námi. Breytingunni er ætlað að stuðla að því að nemendur sem þurfa hagnýtara námsumhverfi og aukinn stuðning eigi raunhæfan kost á formlegum námslokum við sitt hæfi. Náminu er ætlað að efla nemendur, styrkja sjálfsmynd þeirra og stuðla að alhliða þroska með því að byggja á áhugasviði þeirra og styrkleikum. Með þessu er stefnt að því að búa nemendur sem best undir það sem tekur við að loknu námi í framhaldsskóla, hvort sem það felur í sér beina og virka þátttöku á vinnumarkaði, áframhaldandi nám á framhaldsskólastigi eða aðra virkni í samfélaginu.

3.2. Fjarnám.

Með frumvarpinu eru lagðar til breytingar sem miða að því að skýra umgjörð fjarnáms í framhaldsskólum. Í gildandi lögum er ekki fjallað um fjarnám með þeim hætti sem framkvæmd og aukin aðsókn kallar á. Markmið breytinganna er að lögfesta þá meginreglu að nám á framhaldsskólastigi skuli að jafnaði skipulagt og stundað sem staðnám, en skólum verði þó heimilt að bjóða nám í fjarnámi að því marki sem það samræmist eðli, markmiðum og hæfniviðmiðum námsins. Þá er í frumvarpinu fjallað um breytingar sem ætlað er að tryggja að sömu gæðakröfur gildi um allt nám, óháð námsfyrirkomulagi og breytingar sem miða að því að tryggja skólum yfirsýn yfir nám innritaðra nemenda.

3.3. Námsbrautir fyrir fatlaða nemendur.

Með frumvarpinu eru lagðar til breytingar er lúta að námsbrautum fyrir nemendur með fötlun. Lagt er til að færa lagaumgjörð þeirra betur til samræmis við framkvæmd með því að mæla fyrir um almenna heimild framhaldsskóla til að bjóða einstaklingsmiðaðar námsbrautir fyrir fatlaða nemendur sem þurfa heildstæða aðlögun námsumhverfis og sérhæfðan stuðning í námi. Með því er fallið frá því skilyrði um að rekstur brautanna sé háður sérstökum samningi milli ráðherra og framhaldsskóla. Jafnframt er lagt til að styrkja reglugerðarheimild ráðherra til að kveða nánar á um framkvæmd námsins í reglugerð.

Frumvarpið felur í sér breytingar á 16., 23., 32., 33. og 34. gr. laga um framhaldsskóla, nr. 92/2008. Þá hefur efni þess tengsl við aðalnámskrá framhaldsskóla og reglur settar með stöð í lögnum.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Efni frumvarpsins snertir stjórnarskrárvarin réttindi sem og alþjóðlegar skuldbindingar, einkum hvað varðar rétt til menntunar, réttindi barna og réttindi fatlaðs fólks.

Samkvæmt 2. mgr. 76. gr. stjórnarskrár lýðveldisins Íslands, nr. 33/1944, sbr. lög nr. 97/1995, skal öllum tryggður í lögum réttur til almennrar menntunar og fræðslu við sitt hæfi. Frumvarpinu er ætlað að styrkja framkvæmd ákvæðisins með því að auka sveigjanleika

framhaldsskólaprófs til að mæta þörfum nemenda á fræðsluskyldualdri sem þurfa starfstengt og hagnýtt nám og tryggja að þeir eigi raunhæfan aðgang að námi við hæfi. Jafnframt stuðla ákvæði um skýra umgjörð fjarnáms og samræmdar gæðakröfur óháð námsfyrirkomulagi að því að tryggja jafnræði nemenda til náms, sbr. 65. gr. stjórnarskrárinnar.

Hvað varðar alþjóðlegar skuldbindingar má í fyrsta lagi nefna samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins, sbr. lög nr. 19/2013 (barnasáttmálinn). Samkvæmt 1. mgr. 3. gr. samningsins skal það sem barni er fyrir bestu ávallt hafa forgang þegar stjórnvöld gera ráðstafanir sem varða börn. Jafnframt er í 28. gr. samningsins kveðið á um rétt barna til menntunar, þar sem er meðal annars lögð áhersla á þróun ýmiss konar framhaldsmenntunar, þar á meðal almennrar menntunar og starfsmenntunar, og ráðstafanir til að draga úr brotthvarfi úr námi. Frumvarpið stuðlar að þessu með því að auka sveigjanleika námsframboðs og skapa hagnýtar námsleiðir við hæfi fleiri nemenda. Með ákvæðum frumvarpsins um fjarnám er jafnframt lögð áhersla á að nám á framhaldsskólastigi skuli að meginreglu skipulagt og stundað sem staðnám, einkum í ljósi mikilvægis skólasamfélagsins fyrir félagsfærni og alhliða þroska barna og ungmenna. Í öðru lagi kveður samningur Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks, sbr. lög nr. 80/2025, á um rétt fatlaðs fólks til menntunar án aðgreiningar og viðeigandi aðlögunar í 24. gr. samningsins, auk þess sem 23. gr. barnasáttmálans kveður á um rétt fatlaðra barna til menntunar sem miðar að félagslegri aðlögun og þroska þeirra. Ákvæði frumvarpsins um einstaklingsmiðaðar námsbrautir fyrir fatlaða nemendur samrýmist þessum ákvæðum og fela í sér úrræði til að veita slíka aðlögun og mæta sértækum náms- og stuðningsþörfum innan framhaldsskólanna, á grundvelli þeirrar meginreglu að allir nemendur eigi rétt á aðstoð og aðlögun við hæfi á öllum námsbrautum.

Að framangreindu virtu er það mat ráðuneytisins að efni frumvarpsins samrýmist stjórnarskrá og alþjóðlegum skuldbindingum íslenska ríkisins.

5. Samráð.

Frumvarpið snertir fyrst og fremst framhaldsskóla, stjórnendur þeirra, kennara, náms- og starfsráðgjafa. Frumvarpið snertir jafnframt nemendur framhaldsskóla og eftir atvikum foreldra eða forsjáraðila þeirra, Miðstöð menntunar og skólaþjónustu og aðila atvinnulífsins.

Áform um breytingu á lögum um framhaldsskóla voru birt í samráðsgátt stjórnvalda 15. júlí 2026, umsagnarfrestur var til 6. ágúst 2026 (mál nr. S-134/2026) og bárust átta umsagnir. Almennu voru umsagnir um áform um lagasetningu jákvæðar. Ýmsar gagnlegar ábendingar komu fram sem litið var til við vinnslu frumvarpsins. Þar á meðal má nefna að í stað þess að innleiða nýja tegund námsloka er lagt til að útfæra þau innan ramma framhaldsskólaprófs og skerpa þannig á inntaki þess og möguleikum til einstaklingsmiðunar. Þá var litið til sjónarmiða um að skipulag og námsmat í fjarnámi samræmist ætíð eðli og markmiðum viðkomandi námsgreina og að sömu gæðakröfur gildi óháð námsfyrirkomulagi.

Drög að frumvarpinu voru kynnt almenningi í samráðsgátt stjórnvalda x. október 2026 [Kafliinn er í vinnslu].

6. Mat á áhrifum.

Frumvarpinu er ætlað að þjóna almannahagsmunum með því að styrkja lagaumgjörð framhaldsskólastigsins, auka sveigjanleika námsframboðs og stuðla að því að allir nemendur eigi raunhæfan kost á námi við hæfi.

[Kafliinn er í vinnslu].

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Í ákvæðinu er lagt til að nýrri málsgrein verði bætt við 16. gr. laganna sem fjallar um framhaldsskólapróf sem formleg námslok. Framhaldsskólapróf var tekið upp við gildistöku laga um framhaldsskóla, nr. 92/2008, sem ný gerð lokaprófs úr framhaldsskóla. Prófið var hugsað í samhengi við fræðsluskyldu nemenda til 18 ára aldurs og þá áherslu að framhaldsskólar bjóði upp á menntun sem henti þörfum hvers og eins. Hugmyndafræðin á sér meðal annars rætur í stefnumótun sem dregin var fram í skýrslu starfshóps menntamálaráðuneytisins um almennar námsbrautir frá árinu 2007. Í skýrslu starfshópsins var meðal annars bent á nauðsyn þess að gefa formlegum námslokum aukið vægi og viðurkenna að þátttaka í atvinnulífi geti og eigi að vera hluti af menntun. Þessi sveigjanleiki endurspeglast jafnframt í almennum hluta aðalnámskrár framhaldsskóla, þar sem gert er ráð fyrir að viðfangsefni náms til framhaldsskólaprófs geti flokkast sem starfsnám, listnám eða bóknám. Þótt bæði lög og aðalnámskrá hafi þannig gert ráð fyrir sveigjanlegu og einstaklingsmiðuðu fyrirkomulagi, hefur framhaldsskólaprófið í reynd ekki náð að koma nægilega vel til móts við þarfir þess nemendahóps sem þarf hagnýtara námsumhverfi og aukinn stuðning í námi.

Markmið ákvæðisins er því að kveða skýrt á um að framhaldsskólum sé heimilt að skipuleggja nám til framhaldsskólaprófs með áherslu á starfstengt og hagnýtt nám. Með orðalagi ákvæðisins um *starfstengt og hagnýtt nám* er vísað til fjölbreytts náms þar sem bóklegu námi er fléttað saman við verklega færni, raunhæf viðfangsefni og atvinnutengda þætti svo sem á sviði verslunar, þjónustu, viðhalds farartækja, umönnunar o.fl. Ákvæðinu er ætlað að veita framhaldsskólum svigrúm til að móta nám til framhaldsskólaprófs sem hentar nemendahópnum og aðstæðum í nærsamfélaginu. Lögð er áhersla á að námið sé sniðið að einstaklingsbundnum forsendum, styrkleikum og áhugasviði hvers nemanda, svo að sem allra flestir eigi raunhæfan kost á að ljúka námi sem í senn styrkir stöðu þeirra sem virkra einstaklinga í nútímasamfélagi og nýtist jafnframt sem undirstaða til frekari menntunar.

Starfstengt nám samkvæmt þessari grein felur ekki í sér próf til starfsréttinda í skilningi 17. gr. laganna og veitir ekki lögvernduð starfsheiti. Náminu er ætlað að auka virkni nemenda og veita þeim hagnýta grunnfærni til þátttöku í atvinnulífi eða sem undirstaða til frekari menntunar. Þá er náminu ætlað að vera hluti af almennu skólastarfi og felur ekki í sér vinnustaðanám í skilningi 28. gr. laganna. Þá er gert ráð fyrir að um námsbrautarlýsingu starfstengds náms til framhaldsskólaprófs fari samkvæmt 23. gr. laganna.

Með ákvæðinu er skólum veitt svigrúm til að aðlaga námið að staðbundnum aðstæðum og þörfum nemenda.

Um 2. gr.

Með greininni er lagt til að lögfest verði sérstakt ákvæði um fjarnám á framhaldsskólastigi. Samkvæmt gildandi lögum er framhaldsskólum heimilt að bjóða nám í fjarnámi, sbr. 4. mgr. 45. gr. laganna. Lagt er til að skýra heimild framhaldsskóla til að bjóða nám í fjarnámi, skilgreina betur stöðu þess námsfyrirkomulags og tryggja samræmi í framkvæmd.

Í 1. mgr. ákvæðisins er kveðið á um þá almennu meginreglu að nám á framhaldsskólastigi skuli skipulagt og stundað sem staðnám. Með þessu er mikilvægi skólasamfélagsins áréttað fyrir alhliða þroska, félagslega þátttöku og velferð barna og ungmenna. Í ákvæðinu er þó kveðið á um að framhaldsskólum sé heimilt að bjóða nám sem fer að hluta eða öllu leyti fram í fjarnámi. Fjarnám getur því tekið til einstakra áfanga, hluta námsbrautar eða námsbrautar í heild. Með því er skapaður sveigjanleiki fyrir nemendur og skóla. Hugtakið *fjarnám* vísar í eðli sínu til námsfyrirkomulags þar sem kennsla, samskipti, skil verkefna og leiðsögn fara að

verulegu eða öllu leyti fram með stafrænum hætti. Rétt er að árétta að ákvæðið lýtur eingöngu að námsfyrirkomulagi og skipulagi kennslu innan gildandi námsbrauta skólans. Ekki er gert ráð fyrir að komið verði á sérstökum tegundum fjarnámsbrauta sem hljóta viðurkenningu ráðuneytisins sem slíkar.

Samhliða heimild framhaldsskóla til að skipuleggja nám í fjarnámi er lagt til að árétta að námsfyrirkomulagið verði að samræmast eðli, markmiðum og hæfniviðmiðum viðkomandi náms. Eðli málsins samkvæmt hentar ekki hvaða nám sem er til fullrar kennslu í fjarnámi. Mat á því hvort námsgrein eða braut henti til fjarnáms er ávallt atviksbundið. Í sumum námsgreinum getur fjarnám hentað vel til að miðla fræðilegri þekkingu. Námsþættir sem byggjast á verklegu námi, notkun sérstakrar aðstöðu eða búnaðar, samvinnu eða virkri þátttöku í skólasamfélagi geta hins vegar síður hentað til kennslu í fjarnámi. Þetta getur átt við um ólíkar námsgreinar og námsbrautir, meðal annars tiltekna þætti starfsnáms, raungreina og námsbrauta fyrir nemendur með fötlun.

Í 2. mgr. er lagt til að árétta að fjarnám fari fram samkvæmt aðalnámskrá framhaldsskóla, skólanámskrá og námsbrautarlýsingu sem hlotið hefur viðurkenningu samkvæmt 23. gr. laganna. Með ákvæðinu er tryggt að fjarnám lúti sömu faglegu kröfum og staðnám, sem helst í hendur við 4. gr. frumvarps þessa um rétt nemenda um að nám og kennsla uppfylli gæðakröfur, óháð námsfyrirkomulagi.

Í 3. mgr. er kveðið á um heimild ráðherra til að setja reglugerð um nánari framkvæmd fjarnáms. Með reglugerðarheimild ráðherra er veitt svigrúm til að aðlaga framkvæmdina að framtíðarþróun í skipulagi kennslu og breyttum þörfum skólasamfélagsins.

Um 3. gr.

Með greininni er lagt til að mæla fyrir um þá meginreglu að nemandi geti á hverjum tíma aðeins verið innritaður á námsbraut í einum framhaldsskóla. Jafnframt er lagt til að kveða á um skilyrði þess að nemandi stundi hluta náms síns við annan framhaldsskóla, svo sem í fjarnámi. Ákvæðinu er einkum ætlað að tryggja heildaryfirsýn yfir námsferil og námsframvindu nemenda á framhaldsskólastigi. Þá er ákvæðið til þess fallið að stuðla að auknu samræmi í framkvæmd.

Samkvæmt síðari málslíð ákvæðisins er innrituðum nemanda í framhaldsskóla heimilt að stunda hluta náms síns, þ.m.t. einstaka námsáfanga í fjarnámi, við annan framhaldsskóla, að fengnu samþykki þess skóla sem nemandinn er innritaður í. Í samþykki skólans felst mat á því hvort viðkomandi námsáfangar falli að námsbrautarlýsingu þeirrar námsbrautar sem nemandinn er innritaður á og staðfesting á því að áfangarnir verði metnir til námsloka. Jafnframt gætir skólinn þess að námsálag nemandans sé hæfilegt. Ákvæðinu er einkum ætlað að styðja við velferð og hagsmuni nemenda, sérstaklega þeirra undir 18 ára aldri.

Jafnframt er gerð tæknileg breyting á tilvísun í 2. mgr. 32. gr. vegna þeirrar nýju málsgreinar sem bætist við greinina.

Um 4. gr.

Í greininni er lögð til breyting á ákvæði gildandi laga sem fjallar um rétt nemenda. Lagt er til að árétta að nemendur eigi rétt á að nám og kennsla uppfylli ætíð þær gæðakröfur sem leiða af lögum um framhaldsskóla, reglum settum samkvæmt þeim og aðalnámskrá, óháð námsfyrirkomulagi. Markmiðið er að tryggja að nemendur njóti alltaf gæða í skólastarfi í samræmi við aðalnámskrá, án tillits til skipulags kennslunnar.

Um 5. gr.

Í ákvæðinu eru lagðar til breytingar á ákvæði gildandi laga sem fjallar um stuðning við nemendur. Breytingunni er ætlað að uppfæra ákvæði gildandi laga sem fjallar um sérstakar námsbrautir fyrir nemendur með fötlun til samræmis við framkvæmd og styrkja reglugerðarheimild ráðherra til að kveða nánar á um slíkar námsbrautir í reglugerð.

Í 3. mgr. 34. gr. laganna er kveðið á um að ráðherra geti í samningi við framhaldsskóla heimilað rekstur sérstakra námsbrauta fyrir nemendur með fötlun. Orðalag ákvæðisins endurspeglar ekki þá framkvæmd sem hefur viðgengist. Í reynd hefur rekstur slíkra námsbrauta ekki verið bundinn við sérstaka samninga milli ráðherra og einstakra framhaldsskóla, heldur hefur framboð þeirra þróast sem mikilvægur hluti af almennri starfsemi og námsframboði skólanna. Námsbrautir fyrir fatlaða nemendur eru nú í boði við flesta framhaldsskóla landsins og gegna veigamiklu hlutverki við að tryggja fötluðum ungmennum kennslu og sérstakan stuðning í námi.

Í 1. tölul. ákvæðisins er lagt til að mælt verði fyrir um almenna heimild framhaldsskóla til að bjóða einstaklingsmiðaðar námsbrautir fyrir fatlaða nemendur sem þurfa heildstæða aðlögun námsumhverfis og sérhæfðan stuðning í námi. Endurspeglar það almennt það sjónarmið að skólar hafa ákveðið svigrúm til að móta námsframboð sitt í takt við þarfir skólasamfélagsins hverju sinni.

Námsbrautir samkvæmt ákvæðinu eru hluti af hinu almenna framhaldsskólakerfi og er þeim ætlað að tryggja fötluðum nemendum, sem þurfa sérhæfða kennslu og stuðning, nám við hæfi innan framhaldsskóla. Slíkum námsbrautum er ætlað að tryggja að fatlaðir nemendur fái bæði viðeigandi aðlögun í samræmi við einstaklingsbundnar þarfir sínar og nauðsynlegan stuðning innan skólans til að greiða fyrir árangursríkri menntun. Við skipulag námsins skal leitast við að tryggja þátttöku fatlaðra nemenda í námi og öðru skólastarfi með öðrum nemendum. Um viðurkenningu slíkra námsbrauta fer samkvæmt 23. gr. laganna.

Í 2. tölul. ákvæðisins er lagt til að skýra og styrkja reglugerðarheimild ráðherra í 6. mgr. 34. gr. laganna með því að kveða ótvírætt á um að hún taki til námsbrauta fyrir nemendur með fötlun.

Um 6. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringa.